

TÉMA OČKOVÁNÍ A DEZINFORMACE V ČESKÉM INFORMAČNÍM PROSTORU

Autor:
Lenka Dušková

OBSAH

Shrnutí	3
Úvod	5
Očkování v mezinárodním kontextu	5
System očkovaní v České republice	7
Česká debata o očkování	8
Analýza debaty o očkování na webech se sporným obsahem v roce 2018	10
Populární negativní narativy	11
Nejaktivnější platformy	13
Závěr	17
Příloha	18

SHRNUTÍ

- Světová zdravotnická organizace počátkem roku 2019 zařadila nedůvěru vůči očkování na seznam globálních hrozeb. Navzdory strategickým plánům na vymýcení řady infekčních nemocí, které indikovaly úplnou eradikaci spalniček do konce roku 2020, se svět naopak potýká s jejich zvyšujícím se výskytem. **Odmítání očkování je propagováno jak antivakcinačními skupinami, které využívají internetu a zejména sociálních sítí pro šíření svých narativů, tak ale i populistickými stranami v Itálii, Polsku, Francii či na Slovensku.** Kromě možného zneužití otázky vakcinace pro účely vnitropolitických úspěchů se téma očkování rovněž stalo předmětem zájmu **třetích aktérů** – jmenovitě Ruska, jehož Výzkumná internetová agentura (tzv. „trollí farma“) na Twitteru šířila jak pro vakcinační, tak antivakcinační názory za účelem polarizování veřejnosti.
- Analytická část studie se zaměřovala na to, **jak se o tématu očkování psalo v uplynulém roce (1. 1. 2018 – 15. 2. 2019) na 40 českých webech, které jsou známé publikováním sporného obsahu.** S ohledem na aktuální mezinárodní debatu o vlivu tzv. **antivakcinačních hnutí a misinformací ve zdravotnictví** jako takových, bylo základním cílem analýzy zjistit, zdali weby, které jsou v rámci českého mediálního prostoru známy tím, že šíří zavádějící obsah, publikují též manipulativní články o očkování.
- Ve sledovaném období bylo publikováno celkem **570 článků věnující se očkování.** Nejčastěji články o očkování zveřejňoval server **Eurozpravy.cz** (203 textů), dále **Rozalio.cz** (73 textů), **Halonoviny.cz** (56 textů), **Sputnik CZ** (34 textů) a **Prvnizpravy.cz** (33 textů).
- Z celkových 570 článků o očkování bylo identifikováno jako **negativních pouze 76.** Tyto články je možné z obsahového hlediska považovat za zavádějící (obsahující misinformace/dezinformace či konspirační teorie) nebo přímo odkazují na zavádějící materiály.
- **Negativní články o očkování publikovalo celkem 18 webových stránek.** Nejčastěji se jednalo o webovou stránku **Rozalio.cz**, představující oficiální portál spolku Rozalio – Rodiče za lepší informovanost a svobodnou volbu v očkování, z. s. (19 příspěvků), dále webovou stránku **Nwoo.org** – New World Order Opposition Organisation (10 příspěvků) a webovou stránku **Czech Free Press** (10 příspěvků).
- **Zastřešujícím narativem všech 76 negativních článků bylo, že vakcíny jsou neefektivní a nebezpečné.** Mezi nejoblíbenější negativní narativy o očkování patřily ty poukazující na **negativní důsledky očkování** (zejména tvrzení, že vakcíny způsobují autismus) a narativy **o toxickém složení vakcín.** Další populární narativ tvrdil, že očkování slouží jako **prostředek k manipulaci a ovládnutí lidí.** Tvrzení o neefektivnosti a nebezpečnosti vakcín byla rovněž přítomná ve zprávách, které **zlehčovaly infekční nemoci**, proti nimž je vakcinace určená.
- Z analýzy vyplývá **vzájemné propojení mezi jednotlivými sledovanými weby, které často přebíraly texty kritické vůči očkování jak z českých, tak i ze zahraničních webů či od spolků bojujících za svobodu v očkování.** Kromě zkoumaného webu **spolku Rozalio** do této skupiny patří i **spolek „Po očkování“** a jeho předseda Václav Hrabák či **hnutí „Svoboda v očkování“**, vedené Mariánem Fillem. Ze zahraničí se v rámci českého mediálního prostoru nejčastěji objevují **názory novináře Jona Rappoporty a režiséra Del BigTree.**
- Navzdory nízkému výskytu misinformací/dezinformací o očkování na sledovaných webech, nelze problematiku mylných zpráv o očkování podceňovat. Při hodnocení potenciálního dopadu mýtů spojených s vakcinací je nutné vzít v potaz i řadu dalších platforem, a to zejména **sociální sítě, řetězové maily, veřejná i uzavřená fóra a diskuzní skupiny, ve kterých se mýty o očkování mohou snadno šířit a vzájemně posilovat.**

- Hlavním problémem zůstávají nepodložená tvrzení, které vakcíny mnohdy démonizují a nezasazují uvedené argumenty do patřičného kontextu. Texty kritizující očkování jsou často postavené na **emocionálních výpovědích jedinců**, neopírají se o statistická data, ale naopak generalizují na základě individuálních příběhů s negativními následky, které nemusí mít nutně kauzální souvislost.
- Tyto závěry poukazují na **nutnost vést intenzivnější dialog mezi veřejností a zodpovědnými státními orgány a odborníky**. Větší důraz by měl být kladen na snadnou dostupnost validních a spolehlivých informací o očkování pocházejících právě od lékařských autorit. **Důležitou roli v tomto ohledu hraje schopnost tyto informace propagovat na internetu.**

Téma očkování se v posledních měsících stalo každodenní součástí mediálního prostoru jak v České republice, tak v mnoha dalších západních zemích. A to zejména v kontextu šíření spalniček, které bylo dáváno do souvislosti s poklesem proočkovanosti populace.¹ Tato skutečnost byla reflektována i v odborných kruzích. Začátkem roku 2019 zveřejnila Světová zdravotnická organizace (WHO) seznam globálních zdravotních hrozeb. Mezi nimi má své místo i nedůvěra vůči očkování.² Proč jedinec, jenž může být očkovan, odmítá vakcinaci? A jakým způsobem lze zajistit plošnou vysokou proočkovanost populace? Tyto otázky úzce souvisejí s problémem, jemuž zdravotnická komunita a potažmo i veřejnost v současné době čelí. A tím je přístup k objektivním a vědecky podloženým informacím o zdraví.³

Komunikace ve zdravotnictví se v souvislosti s nástupem internetu potýká s výzvou, jak reagovat na velké množství polopravd, pověr a mýtů, které se nekontrolovatelně šíří prostřednictvím sociálních sítí, webů či diskuzních fór. Vzhledem k tomu, že se internet stal jedním z primárních zdrojů informací,

(nejen) lékaři se často potýkají s argumentací typu „je to pravda, čti jsem to na internetu.“⁴ Moderní technologie též usnadnily odpůrcům očkování (tzv. antivakcionistům), aby efektivněji propagovali své postoje. Ty se však často nezakládají na vědeckých poznatcích, obsahují manipulativní argumentaci a negativní rámování tématu očkování jako takového.⁵

Tato studie poskytuje vhled do současné mezinárodní a české debaty o očkování a stručný přehled současného stavu očkovacího systému v České republice. Hlavním cílem analytické části studie bylo zjistit, jak se o tématu očkování psalo v minulém roce na českých webech, které jsou známé publikováním sporného obsahu včetně dezinformací a konspiračních teorií (seznam všech 40 zkoumaných webů sestavený podle hodnocení Konspiratori.sk je uveden v příloze).⁶ Analýza nabízí přehled, jak intenzivně bylo téma očkování na sledovaných webech diskutováno, jaké byly nejčastější negativní narativy o vakcinaci a jaké webové stránky je nejčastěji šířily.

OČKOVÁNÍ V MEZINÁRODNÍM KONTEXTU

Období mezi lety 2011 a 2020 bylo prohlášeno WHO za „Desetiletí očkování“.⁷ Předpokládalo se, že nemoci jako spalničky a zarděnky bude možné do roku 2020 globálně vymýtit.⁸ Avšak navzdory rozšiřující se dostupnosti vakcín došlo v posledních letech v řadě zemí k epidemiím spalniček (v rámci Evropy

například v Rumunsku, Itálii, Ukrajině nebo Řecku). Jedním z důvodů, proč se spalničky nedaří vymýtit, je pokles proočkovanosti populace.⁹

Za jednu z hlavních příčin poklesu proočkovanosti populace je považována zvyšující se nedůvěra v očkování¹⁰ a s ní související váhavost vůči vakcinaci.

¹ „Náměstek Roman Prymula: Spalničky jsou celoevropský problém“, Ministerstvo zdravotnictví ČR (http://www.mzcr.cz/dokumenty/namestek-roman-prymulaspalnickicky-jsou-celoevropsky-problem-_17056_1.html); „V baště odpůrců očkování propukla epidemie spalniček, objednávky vakcín najednou vzrostly o 500 procent“, Hospodářské Noviny (<https://zahranicni.ihned.cz/c1-66477640-v-baste-odpurcu-ockovani-propukla-epidemie-spalnicek-objednavky-vakcin-najednou-vzrostly-o-500-procent>); „Measles and Threat of the Anti-vaccination Movement“, Council on Foreign Relations (<https://www.cfr.org/article/measles-and-threat-anti-vaccination-movement>); „Vaccine Misinformation vs. Tighter State Laws: Guess What Wins“, New York Times (<https://www.nytimes.com/2019/03/06/upshot/vaccine-facts-misinformation.html>)

² „Ten threats to global health in 2019“, WHO (<https://www.who.int/emergencies/ten-threats-to-global-health-in-2019>)

³ „Ministr zdravotnictví Vojtěch v pořadu Události, komentáře nejen o spalničkách a odškodnění za újmu po očkování“, Ministerstvo zdravotnictví ČR (http://www.mzcr.cz/dokumenty/ministr-zdravotnictvi-vojtech-v-poradu-udalostikomentare-nejen-o-spalnickach-a_17018_1.html)

⁴ „Michal Křupka - Vakcinace kontra konspirace aneb mýty a fakta o očkování“, Youtube (https://www.youtube.com/watch?v=dEVHF1NP_o)

⁵ „Antivakcionista, antivaxer, antivax, antivakcinační hnutí“, Sisyfos (<https://www.sisyfos.cz/clanek/1267-antivakcionista-antivaxer-antivax-antivakcinacni-hnuti>)

⁶ Pro účel této práce jsou v textu pojmy dezinformace a misinformace používány zaměnitelně. Avšak z konceptuálního hlediska jsou rozdílné - zatímco misinformace představuje neúmyslné šíření nepravdivé zprávy, dezinformace naopak značí záměrné šíření nepravdivých informací s cílem ovlivnit názory a chování příjemce.

⁷ „Usnesení Evropského parlamentu o váhavosti vůči očkování a poklesu proočkovanosti v Evropě“, Evropský parlament (http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2018-0188_CS.html?redirect)

⁸ „Immunization, Vaccines and Biologicals“, WHO (<https://www.who.int/immunization/diseases/measles/en/>); „Global measles and rubella strategic plan: 2012-2020“, WHO (<https://reliefweb.int/report/world/global-measles-and-rubella-strategic-plan-2012-2020>)

⁹ „Rizika onemocnění spalničkami a možnosti prevence“, Ministerstvo zdravotnictví ČR (http://www.mzcr.cz/verejne/dokumenty/rizika-onemocneni-spalnickami-a-moznosti-prevence_17081_4011_5.html)

¹⁰ Pro více informací: Projekt důvěry v očkování vedený prof. Heidi Larson (<https://www.vaccineconfidence.org/>)

WHO váhavost vůči očkování definuje jako pozdní přijímání nebo úplné odmítání očkování, přestože jsou služby v této oblasti k dispozici.¹¹ V Evropě je váhavost vůči očkování spojována zejména s obavami ohledně bezpečnosti vakcín. Díky vysokému množství misinformací šířících se na internetu, se rozlišování vědeckých faktů od nepodložených či zavádějících tvrzení o očkování může pro běžného člověka stát velmi složité, což dále přispívá k odmítání vakcinace a oslabování odolnosti populace vůči nemocem.¹²

S ohledem na to, že váhavost vůči očkování byla WHO vyhlášena jako jedna z hlavních současných zdravotních hrozeb,¹³ je pochopení důvodů, které vedou obyvatelstvo k odporu vůči vakcinaci, velmi důležité. I proto mezi hlavní cíle Evropské Unie (EU) v oblasti veřejného zdraví patří podpora behaviorálního výzkumu, boj proti šíření dezinformací o očkování a optimalizace vzdělávací činnosti. Hlavním účelem těchto aktivit je umožnit veřejnosti přístup k objektivním a fakticky podloženým informacím o zdravotnické tématice a to včetně těch týkajících se očkování. V rámci efektivní komunikace o očkování je tak zdůrazňován význam vedení dialogu mezi institucemi a širokou veřejností (s hlavním zaměřením na rodiče).¹⁴ S ohledem na vztah lékař-pacient pak hlavní úlohu v oblasti komunikace sehrává konkrétní ošetřující lékař, který má pacientovu důvěru.^{15,16}

Dezinformace a misinformace o očkování jsou tématem spojovaným s tzv. antivakcionisty – odpůrci

očkování. Tyto skupiny z různých důvodů často šíří nepodložené informace, mýty či konspirace, jejichž cílem je ovlivnit rozhodování jednotlivců v otázce očkování.¹⁷ Mezi celosvětově nejznámější mýtus patří tvrzení, že očkování způsobuje autismus, a to navzdory tomu, že vědci tuto domněnku opakovaně vyvrátili.¹⁸

Antivakcinační hnutí získává na síle také díky rozvoji technologií. Internet a boom sociálních platform, diskuzních fór či jiných uzavřených internetových skupin, do nichž každý může velmi jednoduše přispívat, značně usnadňují záměrné i nezáměrné šíření mylných informací.¹⁹ Na absenci kontroly faktické správnosti obsahu týkajícího se zdraví na sociálních sítích či v rámci řady mobilních aplikací (souhrnně označovaných jako „mHealth“) je opakovaně upozorňováno jak lékaři, tak veřejností.^{20,21} V souvislosti s tímto problémem sociální sítě (konkrétně Facebook, Youtube, Instagram a Pinterest) již začaly zavádějící antivakcinační obsah limitovat, a to například prostřednictvím blokování antivakcinačních příspěvků, omezením vyhledávání obsahu o vakcínách či blokováním příjmu z reklam u antivakcinačních videí.²²

Odpor k očkování se rovněž stal předmětem politické debaty, a to především díky populistickým stranám jako je italské Hnutí pěti hvězd, polské straně Kukiz 15, slovenské Ľudové straně Naše Slovensko či francouzské Národní frontě.²³ Z kolektivní analýzy vedené Davidem Broniatowskim z George Washington University také vyplývá, že očkování

¹¹ „Addressing Vaccine Hesitancy“, WHO (https://www.who.int/immunization/programmes_systems/vaccine_hesitancy/en/)

¹² „Doporučení Rady ze dne 7. prosince 2018 o posílení spolupráce v boji proti nemocem, jimž lze předcházet očkováním“, Rada Evropské Unie ([https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H1228\(01\)&from=GA](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018H1228(01)&from=GA))

¹³ „Ten threats to global health in 2019“, WHO (<https://www.who.int/emergencies/ten-threats-to-global-health-in-2019>)

¹⁴ „Usnesení Evropského parlamentu o váhavosti vůči očkování a poklesu proočkovánosti v Evropě“, Evropský parlament (http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2018-0188_CS.html?redirect)

¹⁵ „Posílení spolupráce v boji proti nemocem, jimž lze předcházet očkováním“, Evropská Komise, (<http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2018/CS/COM-2018-244-F1-CS-MAIN-PART-1.PDF>)

¹⁶ Evropské středisko pro prevenci a kontrolu nemocí zajišťuje každoroční dubnovou informační kampaň – Evropský imunizační týden, usilující o zvýšení povědomí o významu a důležitosti očkování s cílem zvýšit úroveň plošné proočkovánosti („kolektivní imunitu“).

¹⁷ Trebichavský, Ilja, „Lži a mýty proti očkování“, *živa 3/2016*, nakladatelství Academia, SŠČ AV ČR

¹⁸ „New Meta-analysis Confirms: No Association between Vaccines and Autism“, Autism Speaks (<https://www.autismspeaks.org/science-news/new-meta-analysis-confirms-no-association-between-vaccines-and-autism>)

¹⁹ Fernández-Luque, Luis and Teresa Bau, „Health and Social Media: Perfect Storm of Information“, *Healthcare Informatics Research*, April 2015

²⁰ Merchant RM, Asch DA. Protecting the Value of Medical Science in the Age of Social Media and “Fake News”. *JAMA*. 2018;320(23):2415–2416. doi:10.1001/jama.2018.18416.

²¹ „How Facebook and YouTube help spread anti-vaxer propaganda“, The Guardian (<https://www.theguardian.com/media/2019/feb/01/facebook-youtube-anti-vaccination-misinformation-social-media>)

²² „Pinterest Restricts Vaccine Search Results to Curb Spread of Misinformation“, New York Times (<https://www.nytimes.com/2019/02/23/health/pinterest-vaccination-searches.html>); „YouTube pulls ads from anti-vaccination videos and Pinterest blocks all vaccination searches amid measles outbreak“, Fox News (<https://www.foxnews.com/tech/youtube-pulls-ads-from-anti-vaccination-videos-and-pinterest-blocks-all-vaccination-searches-amid-measles-outbreak>); „Facebook Announces Plan to Curb Vaccine Misinformation“, New York Times (<https://www.nytimes.com/2019/03/07/technology/facebook-anti-vaccine-misinformation.html>)

²³ „Populismus v Evropě se veze na vlně odmítání očkování. Tam, kde uspěla krajní pravice, slaví úspěchy i odpůrci vakcín“, Zdravotnický deník (<http://www.zdravotnickydenik.cz/2019/01/populismus-evrope-se-veze-vlne-odmitani-ockovani-uspela-krajni-pravice-slavi-odpurci-ockovani-uspechy/>)

bylo jedním z témat šířeným ruskými boty a trolly na Twitteru. Zmíněná analýza vychází z příspěvků mezi roky 2014 – 2017. Dle analýzy byly příspěvky na sociální síti jak pro vakcinační, tak antivakcinační a jejich účelem tak zřejmě byla amplifikace rozličných narativů, které ve veřejnosti vyvolají rozepří či alespoň donutí společnost nabýt dojmu, že je téma očkování horlivě debatováno „dvěma zneprátelenými tábory“.²⁴ Uvedená studie byla publikována v srpnu 2018, tedy v době, kdy i v Americe začalo docházet k nárůstu výskytu spalniček. Navzdory tomu, že prezident D. Trump byl zpočátku svého volebního období jedním ze šířitelů skeptických názorů vůči očkování a poukazoval na to, že vakcíny stojí za rozšířením autismu, v současnosti je jeho rétorika opačná – s důrazem na nutnost vakcinace.²⁵ Publikovaná studie rovněž vedla k následným úvahám o tom, do jaké míry je současný pokles proočkování a výskyt infekčních nemocí jak v Evropě, tak v Americe, důsledkem právě ruských vlivových aktivit.²⁶

Výzkumy prezentace a komunikace odpůrců očkování na internetu poukazují na společné manipulativní taktiky – zkraslování vědeckých výzkumů, cenzurování, útoky na opačné názory či využívání pseudo-vědeckých argumentů. Za zvláště problematické je považováno podřívání důvěryhodnosti zodpovědných orgánů veřejné správy, potažmo zdravotnických zařízení a autorit. Odmítání očkování bývá v mnoha případech spojováno s tématy jako svobodná volba a individualita vyjádřené například v hesle „Svoboda v očkování“.²⁷

Členové antivakcinačních hnutí často sami sebe neoznačují přímo za odpůrce vakcinace, ale za podporovatele bezpečného očkování. Rovněž jsou časté případy, kdy tyto organizace (například National Vaccine Information Center, Vaccination

Risk Awareness Network) samy sebe prezentují jako dozorní orgány, a to i přestože ve skutečnosti šíří manipulativní zprávy o této problematice.²⁸ Šíření misinformací o očkování pak zpravidla probíhá právě v uzavřených skupinách na sociálních sítích či diskuzních fórech, kde mají některé komunity velkou uživatelskou základnu. Například facebooková skupina „Stop Mandatory Vaccination“ čítá na 150 tisíc členů.²⁹

Vzhledem k tomu, že se internet stal jedním z hlavních zdrojů informací, který lidé v souvislosti se zdravotními tématy využívají, misinformace a manipulativní zprávy o očkování, které v online prostředí kolují, jsou oprávněně považovány za významnou hrozbu pro veřejné zdraví.³⁰ Profesorka Heidi Larson, vedoucí Projektu důvěry v očkování, právě dezinformace přirovnává k emocionální nákaze. Poukazuje tak na problematiku přemíry informací různé kvality volně kolujících v digitálním prostředí, které umocňují skepticismus vůči vakcinacím.³¹

Ve snaze čelit problémům spojeným se šířením mýtů o lidském zdraví, proto v řadě zemí vznikají dobrovolné skupiny tvořené zpravidla doktory, profesory a studenty medicíny, které se snaží misinformace z oblasti zdravotnictví vyvracet. Jako příklad lze uvést skupinu Lovci šarlatanov na Slovensku³² či Medical Mythbusters Malaysia v Malajsií.³³

²⁴ David A. Broniatowski et al. „Weaponized Health Communication: Twitter Bots and Russian Trolls Amplify the Vaccine Debate“, *American Journal of Public Health* 108, no. 10 (October 1, 2018): pp. 1378-1384. (<https://ajph.aphapublications.org/doi/pdf/10.2105/AJPH.2018.304567>)

²⁵ „Trump now says parents must vaccinate children in face of measles outbreak“, CNN Politics (<https://edition.cnn.com/2019/04/26/politics/donald-trump-measles-vaccines/index.html>)

²⁶ „Are Russian Trolls Saving Measles From Extinction?“, Radio Free Europe/Radio Liberty (<https://www.rferl.org/a/are-russian-trolls-saving-measles-from-extinction/29768471.html>)

²⁷ Meghan Bridgid Moran, Melissa Lucas, Kristen Everhart, Ashley Morgan & Erin Prickett (2016) What makes anti-vaccine websites persuasive? A content analysis of techniques used by anti-vaccine websites to engender anti-vaccine sentiment, *Journal of Communication in Healthcare*, 9:3, 151-163.

²⁸ Kata Anna (2012) Anti-vaccine activists, Web 2.0, and the postmodern paradigm – An overview of tactics and tropes used online by the anti-vaccination movement, *Vaccine* 30, 3778-3789.

²⁹ „Facebook under pressure to halt rise of anti-vaccination groups“, *The Guardian* (<https://www.theguardian.com/technology/2019/feb/12/facebook-anti-vaxxer-vaccination-groups-pressure-misinformation>)

³⁰ Chou WS, Oh A, Klein WMP. Addressing Health-Related Misinformation on Social Media. *JAMA*. 2018;320(23):2417–2418. doi:10.1001/jama.2018.16865.

³¹ „Největší pandemické riziko? Šíření dezinformací na internetu“, *Zdravotnický deník* (<http://www.zdravotnickydenik.cz/2018/12/nejvetsi-pandemicke-ri-ziko-sireni-dezinformaci-internetu/>)

³² „Lovci šarlatanov“ (<http://www.lovcisarlatanov.sk/>)

³³ „Myth busters out to give antidote to anti-vaccine arguments“, *FMT news*, (<https://www.freemalaysiatoday.com/category/nation/2019/01/24/from-halal-status-to-conspiracy-theories-docs-take-anti-vaxxers-head-on/>)

SYSTEM OČKOVÁNÍ V ČESKÉ REPUBLICE

V České republice je systém očkování legislativně upraven Zákonem č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví, z něhož vyplývá povinnost očkování. Očkování vůči základním infekčním onemocněním je v rámci České republiky tudíž povinné a neopodstatněné odmítání očkování fyzickou osobou je zákonem definováno jako přestupek, za který lze uložit pokutu do výše 10 000 Kč. Neočkované děti pak nelze přijmout do předškolních zařízení či na školu v přírodě.³⁴³⁵

Systém očkování je dále stanoven Vyhláškou č. 355/2017 Sb., kterou se mění vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem. Dle zmíněné vyhlášky je očkování v České republice členěno na pravidelné, zvláštní, mimořádné (určeno k prevenci infekcí v mimořádných situacích), při úrazech, poraněních, nehojících se ranách a očkování prováděné na žádost fyzické osoby. Kromě členění a podmínek pro provedení očkování vyhláška rovněž upravuje podmínky pro provádění pasivní imunizace.³⁶

V současnosti je v České republice povinné očkovat proti devíti infekčním chorobám, jimiž jsou záškrt, černý kašel, tetanus, dětská obrna, hepatitida B, onemocnění vyvolané bakterií *Haemophilus influenzae b*, zarděnky, spalničky a příušnice.³⁷ Všechna očkování, která jsou charakterizována jako povinná, jsou plně hrazena ze zdravotního pojištění jedince.

ČESKÁ DEBATA O OČKOVÁNÍ

Česká debata o očkování probíhá podobně jako ve zbytku Evropy. Česká republika se stejně jako řada jiných evropských zemí potýkala jednak s chřipkovou epidemií během letošní zimy a současně se musí vyrovnat se zvyšujícím se výskytem spalniček. Od začátku roku do počátku května 2019 bylo na českém

Konkrétní pravidla očkování – tedy především kdy a na co očkovat stanovuje tzv. očkovací kalendář, který vyplývá z aktuální vyhlášky o očkování.³⁸ Schéma očkovacího kalendáře se v průběhu let mění s ohledem na nejnovější studie a doporučení Světové zdravotnické organizace.

Rozhodnutí o tom, jaké vakcíny se budou v rámci České republiky užívat, provádí Národní imunizační komise Ministerstva zdravotnictví a hlavní hygienik České republiky. Závěrečné schválení je v závislosti na povaze legislativy kodifikováno buď Ministerstvem zdravotnictví či Parlamentem. Nicméně o antigením složení očkovacích látek je Ministerstvo povinno informovat ve Sbírce zákonů vždy do 28. února příslušného kalendářního roku.³⁹

Dne 25. března 2019 byl schválen dlouho diskutovaný Zákon o úhradě újmy způsobené povinným očkováním. Nová legislativa odkazuje na Občanský zákoník a umožňuje jedincům na základě podané žádosti náhradu újmy na zdraví, a to až do výše přibližně 10 milionů korun. Žádosti budou posuzovány individuálně, a to na základě znaleckých posudků. V případě potřeby bude o vyhovění žádosti rozhodovat odborná komise. Pro uplatnění nároku na odškodnění je nezbytné podat žádost nejdéle do tří let od vzniku újmy.⁴⁰⁴¹

území evidováno přes 500 případů onemocnění touto nemocí.⁴² Statistické údaje ukazují korelaci mezi zvýšeným výskytem infekčních onemocnění a poklesem proočkovánosti. V roce 2012, kdy proočkovánost proti spalničkám dosahovala 98%, bylo za celý rok

³⁴ „Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů“, Zákon pro lidi (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>)

³⁵ Zde ze zákona vyplývají výjimky – např. pokud má dítě kontraindikace a očkováno být nemůže.

³⁶ „Vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů“, Poslanecká sněmovna Parlamentu České republiky (<http://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=355&r=2017>)

³⁷ „Otázky a odpovědi“, Česká vakcinologická společnost (<https://www.vakcinace.eu/otazky-a-odpovedi-blue>)

³⁸ Aktuální očkovací kalendář je dostupný např. zde: (<http://www.olecich.cz/modules/vaccine/vaccine.php>); (https://www.vakcinace.eu/ockovani-v-cr_stud); (<http://www.szu.cz/tema/vakciny/ockovaci-kalendar-v-cr>); (<https://www.ockovacentrum.cz/cz>)

³⁹ „Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů“, Zákon pro lidi (<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-258>)

⁴⁰ Návrh Zákona dostupný zde: (<https://apps.odok.cz/veklep-detail?pid=ALBSB6NJ7KX1>)

⁴¹ „Vláda schválila návrh zákona o náhradě újmy způsobené povinným očkováním“, Ministerstvo zdravotnictví (http://www.mzcr.cz/dokumenty/vlada-schvalila-navrh-zakona-o-nahrade-ujmy-zpusobene-povinnym-ockovanim_17011_1.html)

⁴² „Přehled situace v ČR: spalničky“, Onemocnění aktuálně (<https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/spalničky/>)

nahlášeno 22 případů onemocnění. V současné době proočkovanosť klesla pod 84%.⁴³

Pokles proočkovanosťi a současné zvýšení výskytu infekčních onemocnění je od počátku roku 2019 jedním z hlavních témat veřejné diskuze, v rámci níž je též zmiňován vliv misinformací šířících se na internetu. I proto jsou ze strany Ministerstva zdravotnictví prováděny kroky ke zvýšení informovanosti české veřejnosti o očkování. V průběhu roku 2019 by mělo dojít ke zprovoznění Národního zdravotnického informačního portálu, kde by měly být k dispozici relevantní informace o očkování.⁴⁴

V rámci české debaty o očkování rezonují zejména dvě témata. Jedná se především o nastavení povinného očkovacího systému - související s řešením potenciálního vymáhání v případě odmítnutí či oddalování očkování.⁴⁵ A rovněž se v posledních letech diskutovala otázka úhrady újmy způsobené povinným očkováním.⁴⁶

Zrušení povinnosti očkování je jedním z hlavních cílů spolků, které se v této problematice angažují (například Rozalio či Svoboda v očkování).⁴⁷ Dle odpůrců povinného očkování je současný systém „očkovací diktaturou“. V daných skupinách tak rezonují hesla typu „My pečujeme, my určujeme“. Z hlediska expertní komunity je však současný povinný systém očkování zcela zásadní pro efektivní prevenci infekčních onemocnění. I proto nelze předpokládat, že by v tomto ohledu došlo k legislativním změnám.⁴⁹ Oproti tomu otázka odškodnění újmy státem byla již

legislativně zakotvena (viz předchozí kapitola o českém očkovacím systému).

Misinformace o očkování se v rámci českého informačního prostoru objevují na řadě platform. Jedná se jak o oficiální stránky a účty na sociálních sítích zmíněných hnutí a spolků (například Rozalio.cz; Pooockovani.cz; Svobodavockovani.cz), tak o stránky propagující alternativní léčebné postupy (například Svethomeopatie.cz; Veksvetla.cz). Velkou měrou se o šíření mýtů zasluhuje i řada českých facebookových stránek a skupin. Jako příklad lze uvést Facebookovou stránku „Rizika očkování“, která je spravovaná Annou Struneckou.⁵⁰

Mediálně známými odpůrci očkování jsou jednak zmíněná Anna Strunecká – přírodovědkyně a autorka knihy *Doba jedová*, dále doktorka Ludmila Eleková, doktor Jan Vavrečka,⁵¹ homeopat a předseda spolku Po očkování Václav Hrabák či Marián Fillo – vedoucí sdružení Svoboda v očkování.⁵² Názory uvedených osob se často vyskytují na platformách šířících konspirační teorie a jejich účtech na sociálních sítích. Avšak právě díky stupňující se debatě o očkování se například Ludmila Eleková či Václav Hrabák objevili i v diskuzních pořadech na mainstreamových médiích.⁵³

Ve veřejné debatě jako „protiváha“ odpůrců očkování vystupují nejčastěji například epidemiolog Roman Chlíbaek,⁵⁴ epidemiolog a současný náměstek ministra zdravotnictví Roman Prymula⁵⁵, či poslanec Rostislav Vyzula.⁵⁶ O mýtech o očkování rovněž informuje biolog Ilja Trebichavský či novinářka Ludmila

⁴³ „Rizika onemocnění spalničkami a možnosti prevence“, Ministerstvo zdravotnictví ČR (http://www.mzcr.cz/verejne/dokumenty/rizika-onemocneni-spalnickami-a-moznosti-prevence_17081_4011_5.html)

⁴⁴ „Ministerstvo slibovalo ověřené informace o očkování. Speciální web však stále není“, Aktuálně.cz (<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/ministerstvo-slibovalo-overene-informace-o-ockovani-specialn/r~dbff22263c411e9b2a00cc47ab5f122/>)

⁴⁵ „Platit za povinné očkování? Mám jiný nápad“, Rozalio (<http://rozalio.cz/pravo/vzory-dokumentu/1082-platit-za-povinne-ockovani-mam-jiny-napad>); „Neočkované děti nechce ministerstvo zdravotnictví pustit ani do dětských skupin“, Echo24 (<https://echo24.cz/a/SsrA4/neočkované-děti-nechce-ministerstvo-zdravotnictvi-pustit-ani-do-detskych-skupin>)

⁴⁶ „Ministerstvo připravilo návrh zákona o odškodnění újmy z očkování“, Zdravotnický deník (<http://www.zdravotnickydenik.cz/2018/11/ministerstvo-pripravilo-navrh-zakona-odskodneni-ujmy-ockovani/>)

⁴⁷ „Desatero Svobody v očkování“, Svoboda v očkování (<https://www.svobodavockovani.cz/desatero/>); „Kdo jsme a co děláme“, Rozalio (<http://www.rozalio.cz/o-nas/kdo-jsme-a-co-delame>)

⁴⁸ „Zhruba 300 lidí protestovalo proti povinnému očkování dětí“, Pražský deník (https://prazsky.denik.cz/zpravy_region/zhruba-stovka-lidi-protestuje-proti-povinnemu-ockovani-deti-20150309.html)

⁴⁹ „Mýty a fakta o očkování“, Ministerstvo zdravotnictví ČR (http://www.mzcr.cz/verejne/dokumenty/myty-a-fakta-o-ockovani_17082_4011_5.html)

⁵⁰ „Rizika očkování“ (<https://www.facebook.com/www.rizikaockovani.cz/>)

⁵¹ Trebichavský, Ilja, „Lži a mýty proti očkování“, *živa* 3/2016, nakladatelství Academia, SŠČ AV ČR

⁵² „O nás“, Svoboda v očkování (<https://www.svobodavockovani.cz/o-nas/>)

⁵³ Např. 14. 2. 2019 odvysílány díl pořadu „Máte slovo“ pokrývající diskuzi o spalničkách na ČT1 (<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/219411030520006/>)

⁵⁴ „Očkování: pomoc nebo riziko?“, Česká televize (<https://www.ceskatelevize.cz/porady/11412378947-90-ct24/216411058130418/>)

⁵⁵ „Lidé odmítají očkování kvůli fámám, spalničkové epidemie se vracejí, říká Roman Prymula“, E15.cz (<https://www.e15.cz/rozhovory/lide-odmitaji-ockovani-kvuli-famam-spalnickove-epidemie-se-vraceji-rika-roman-prymula-1355146>)

⁵⁶ „Máte slovo“, Česká televize (<https://www.ceskatelevize.cz/porady/10175540660-mate-slovo-s-m-jilkovou/219411030520006/>); „Očkovat nebo neočkovat? Co vlastně chtějí? Je vidět světlo na konci tunelu?“, Parlamentní listy (<https://www.parlamentnilisty.cz/profil/Prof-MUDr-Rostislav-Vyzula-CSc-32385/clanek/Ockovat-nebo-neockovat-Co-vlastne-chteji-Je-videt-svetlo-na-konci-tunelu-39576>)

Hamplová na portálu Zdravotnický deník. Mýtům související se zdravím se také věnují některé články serveru Manipulátoři.cz nebo Českého klubu

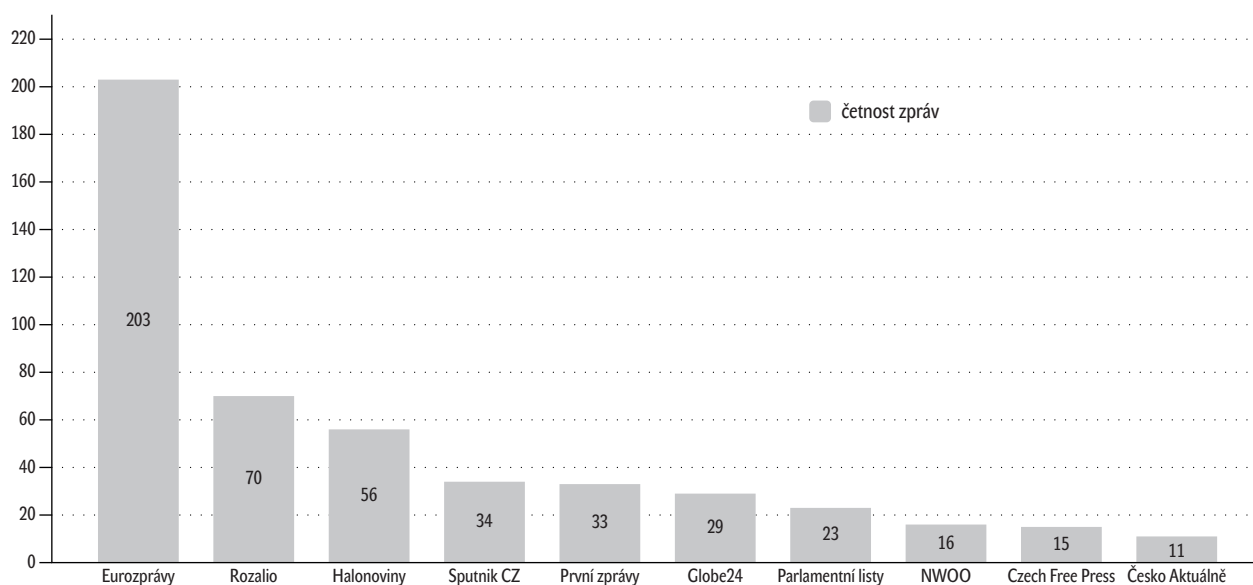
skeptiků Sisyfos.⁵⁷ V neposlední řadě bývají mýty o očkování uváděny na pravou míru na webových stránkách jednotlivých praktických lékařů.⁵⁸

ANALÝZA DEBATY O OČKOVÁNÍ NA WEBECH SE SPORNÝM OBSAHEM V ROCE 2018

V rámci této části studie jsou prezentovány výsledky analýzy mapující, jakým způsobem se o očkování psalo na 40 webových stránkách známých tím, že v minulosti produkovaly či stále produkuje zavádějící obsah (dezinformace/misinformace, konspirační teorie či propaganda).⁵⁹ Uvedené stránky byly analyzovány ve stanoveném časovém rámci od 1. ledna 2018 do 15. února 2019.

Ve sledovaném období bylo téma očkování zmíněno v 570 článcích.⁶⁰ Z celkového počtu zkoumaných webových stránek jich o očkování psalo třicet (tedy tři čtvrtiny). Nejčastěji články o očkování publikoval server Eurozprávy.cz (203 textů), dále Rozalio.cz (70 textů), Halonoviny.cz (56 textů), Sputnik CZ (34 textů) a První zprávy (33 textů).

Graf 1: Četnost zpráv o očkování na analyzovaných webech

S ohledem na aktuální mezinárodní debatu o vlivu výše zmíněných antivakcinačních hnutí a misinformací ve zdravotnictví jako takových, bylo základním cílem analýzy zjistit, zdali weby, které jsou v rámci českého informačního prostoru známy tím, že šíří zavádějící obsah, publikují též manipulativní články o očkování.

Zkoumaných 570 textů bylo v první fázi děleno z hlediska obsahového na zprávy neutrálního

a negativního charakteru. Kategorie „neutrální“ obsahuje zprávy informativního charakteru. Jednalo se tedy například o texty věnující se očkování zvířat nebo texty zpravodajské - obsahující informace o aktuálním stavu nemoci a proočkování. V neposlední řadě do této kategorie spadají zprávy, které se zabývaly mezinárodní situací s ohledem na proočkování a výskyt nemocí a potenciální výzkum a vývoj v oblasti zdravotnictví.⁶¹

⁵⁷ „Ludmila Hamplová: Mýty o zdraví vyčtené z Facebooku vás mohou stát život“, Manipulátoři (<https://manipulatori.cz/ludmila-hamplova-myty-zdravi-vyctene-facebooku-vas-muzou-stat-zivot/>); „Očkování, spalničky a léčba nádorů“, Sisyfos (<https://www.sisyfos.cz/clanek/1278-ockovani-spalničky-a-lecba-nadorů>); „Dánská studie odmítla spojitost očkování trojvaccínou MMR proti spalničkám, příušnicím a zarděnkám s autismem“, Zdravotnický deník (<https://www.zdravotnickydenik.cz/2019/03/danska-studie-odmitla-spojnost-ockovani-trojvaccinou-mmr-spalničkám-priušnicím-zarděnkám-autismem/>)

⁵⁸ Například zde: <http://www.mudrklima.cz/>

⁵⁹ Úplný seznam analyzovaných stránek je uvedený v příloze 1 a je založen primárně na klasifikaci obsahu platform v rámci iniciativy Konspiratori.sk (<https://www.konspiratori.sk>)

⁶⁰ Pro analýzu byla použita klíčová slova „očkování“, „vaccinace“ a „vaccíny“.

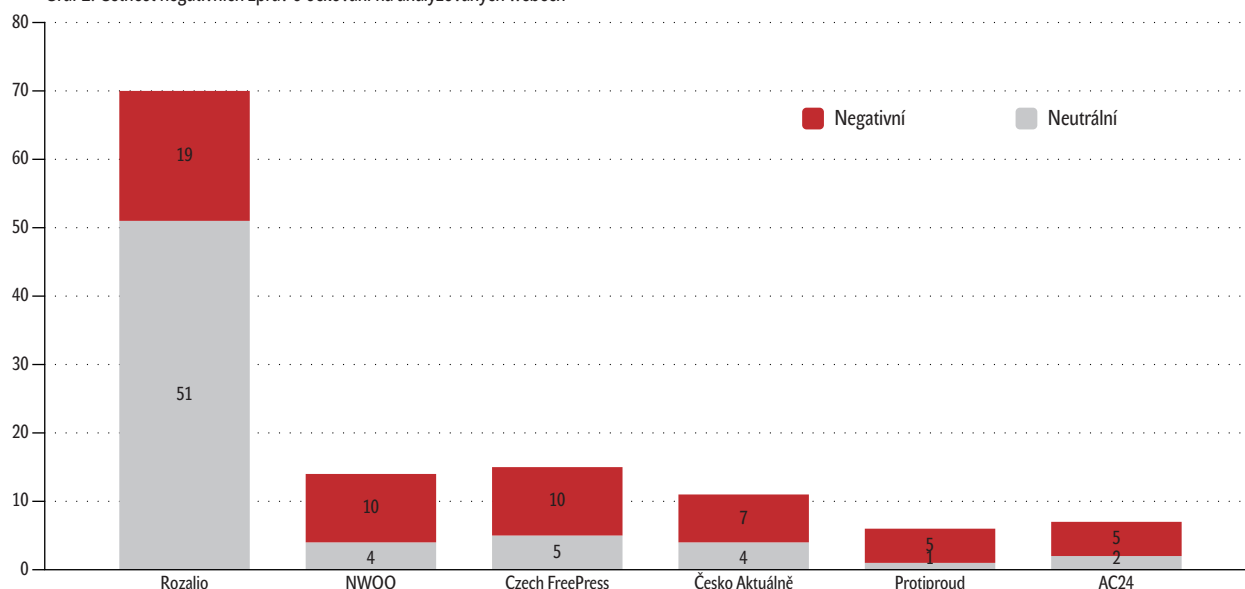
⁶¹ Do kategorie „neutrální“ byly zařazeny všechny články serveru Eurozprávy.cz, který více jak 100 zpráv o očkování převzal z České tiskové kanceláře

Na základě této klasifikace lze z celkových 570 článků za negativní označit pouze 76. Tyto články je možné z obsahového hlediska považovat za zavádějící (obsahují konspirační teorie či polopravdy) nebo přímo odkazují na zavádějící materiály. V další fázi se analýza věnovala již pouze negativním článkům.

Negativní články o očkování publikovalo celkem 18 webových stránek. Nejčastěji se jednalo

o webovou stránku Rozalio.cz, představující oficiální portál spolku Rozalio – Rodiče za lepší informovanost a svobodnou volbu v očkování, z. s. (19 příspěvků), dále webovou stránku Nwoo.org – New World Order Opposition Organisation (10 příspěvků) a webovou stránku Czech Free Press (10 příspěvků).

Graf 2: Četnost negativních zpráv o očkování na analyzovaných webech

POPULÁRNÍ NEGATIVNÍ NARATIVY

Hlavní myšlenkou (jinými slovy zastřešujícím narativem) všech 76 negativních článků bylo, že vakcíny jsou neefektivní a nebezpečné. Mezi nejpopulárnější negativní narativy o očkování patřily ty poukazující na negativní důsledky očkování (zejména tvrzení, že vakcíny způsobují autismus) a narativy o toxickém složení vakcín. Další populární narativ tvrdil, že očkování slouží jako prostředek k manipulaci a ovládnutí lidí. Tvrzení o neefektivnosti a nebezpečnosti vakcín byla rovněž přítomná ve zprávách, které zlehčovaly infekční nemoci, proti nimž je vakcinace určena. Jednotlivé narativy

a jejich hlavní nositelé jsou v rámci této kapitoly popsány podrobněji.

Negativní důsledky očkování

Narativ zdůrazňující negativní účinky očkování se objevil celkem v 38 článcích. Nejčastěji se jednalo o již výše zmiňované tvrzení o tom, že očkování způsobuje autismus.⁶² Server AC24 tuto tezi šířil ve zprávách popisujících, proč světové elity nenechávají své děti očkovat.⁶³ Spojitost mezi vakcinací a vznikem autismu byl také často předmětem článků spolku Rozalio.⁶⁴ Tvrzení, že očkování způsobuje autismus,

⁶² „Šokující přiznání: Expert americké vlády potvrdil, že očkování může způsobit autismus“, casopis-sifra.cz (<https://www.casopis-sifra.cz/sokujici-priznani-expert-americke-vlady-potvrdil-ze-ockovani-muze-zpusobit-autismus/>)

⁶³ „Bill Gates a světová elita nenechá očkovat své vlastní děti. Mají k tomu dobrý důvod“, ac24.cz (<https://ac24.cz/-/bill-gates-a-svetova-elita-nenecha-ockovat-sve-vlastni-deti-maji-k-tomu-dobry-duvod>)

⁶⁴ „Otevřený dopis od mezinárodních organizací pro Světovou zdravotnickou organizaci (WHO) o problematice bezpečnosti očkování“, rozalio.cz (<http://rozalio.cz/aktualne/v-rozaliu/1171-otevreny-dopis-od-mezinarodnich-organizaci-ke-svetove-zdravotnicke-organizaci-who-o-problematice-bezpecnosti-ockovani>); „Náš tvrdohlavý miláček se po MMR změnil“, Rozalio (<http://rozalio.cz/index.php/vase-pribehy-a-uvahy/pribehy/1091-nas-tvrdohlavy-milacek-se-po-mmr-zmenil>)

propagoval také spolek Po očkování a konkrétně jeho předseda Václav Hrabák. Jeho texty týkající se negativních důsledků očkování byly publikované jak v rámci webové stránky Czech Free Press,⁶⁵ tak na webových stránkách Rozalio.cz.⁶⁶ Kromě spojitosti mezi očkováním a autismem se objevovaly také mýty o tom, že očkování dětí způsobuje neplodnost⁶⁷ nebo že očkování ve svém důsledku nevytváří imunitu, ale naopak ji poškozuje.⁶⁸

Toxické složení vakcín

Toxické složení vakcín bylo zmíněno v 18 textech.⁶⁹ Nejčastěji byly zdůrazňovány škodlivé účinky adjuvantních látek.⁷⁰ Konkrétně se jednalo především o hliník.⁷² K nejznámějším propagátorům negativních narativů o toxickém vlivu hliníku z vakcín patří v České republice Anna Strunecká.⁷³ Kromě hliníku byl v textech diskutován například obsah rtuti, prasečích virů, nebo ledvin afrických opic.⁷⁴ Některé

články pomíjely konkrétní informace o složení a vakcíny zkrátka přirovnávaly ke směsi jedu a chemie, která trvale poškozuje lidský mozek.⁷⁵

Očkování jako prostředek k celosvětové manipulaci a ovládnutí lidí

Teze, že očkování představuje prostředek k celosvětové manipulaci a ovládnutí lidí se objevila v 18 textech. Nejčastěji pak bylo očkování prezentováno jako nástroj k umělému omezení porodnosti,⁷⁶ k redukci obyvatel světovými globalisty⁷⁷ či jako taktika příslušníků Nového světového řádu (NWO) pro autogenocidu.⁷⁸ Očkování bylo taktéž spojované s manipulací nadnárodních korporací, které dle těchto textů viry uměle vytvářejí.⁷⁹ V neposlední řadě bylo očkování prezentované jako prostředek sloužící pouze ku prospěchu farmaceutických firem, které jsou navíc kontrolovány a ovládány Židy.⁸⁰ Za manipulátora byla taktéž označena WHO.⁸²

⁶⁵ „Projekt: Nepřehlížejte rizika očkování“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/vase-free-zona/projekt-neprehlizejte-rizika-ockovani.html>)

⁶⁶ „Očování: TČM a homeopatie – porovnání“, Rozalio (<http://rozalio.cz/pro-rodice/alternativni-metody/1167-ockovani-tcm-a-homeopatie-porovnan>)

⁶⁷ „Masovou sterilizaci v Keni zamaskovali za tetanové vakcíny“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/zdravi/masovu-sterilizaci-v-keni-zamaskovali-za-tetanove-vakciny.html>); „Vánoční výzva Křesťanům a lidem dobré vůle nejen v ČR“, Bez politické korektnosti (<http://www.bezpolitickekorektnosti.cz/?p=93730>)

⁶⁸ „Chcete být spokojeni?“, Outsider Media (<http://outsidermedia.cz/chcete-byt-spokojeni/>)

⁶⁹ „Očkování proti chřipce snižuje přirozenou imunitu“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/2018/09/zdravi/ockovani-chripce-snuzuje-prirozenou-imunitu/>)

⁷⁰ „Italská policie zasahuje proti vědcům, kteří objevili nové nebezpečí vakcín“, AC24 (<https://ac24.cz/-/italska-policie-zasahuje-proti-vedcum-kteri-objevili-nove-nebezpeci-vakcin>)

⁷¹ Pozn.: Adjuvancia ve vakcíně slouží k zesílení imunitní odpovědi u očkování jedince. Trebichavský, IJ, „Odpůrci očkování“, Pediatrie pro praxi (<https://www.pediatriepropraxi.cz/pdfs/ped/2016/01/03.pdf>)

⁷² „Retro: Doba jedová“, Outsider Media (<http://outsidermedia.cz/retro-doba-jedova/>); „Injecting Aluminum – Vpichování hliníku“, NWO (<http://www.nwo.org/2018/01/21/injecting-aluminum-vpichovani-hliniku/>)

⁷³ „Anna Strunecká 3. díl: Kolik dětí bude muset být ještě postiženo, abychom konečně přijali fakt, že hliník přítomný ve vakcínách může škodit?“, Rozalio (<http://rozalio.cz/aktualne/v-mediich/1164-anna-strunecka-3-dil-kolik-deti-bude-muset-byt-jeste-postizeno-abychom-konecne-prijali-fakt-ze-hlinik-pritomny-ve-vakcinach-muze-skodit>)

⁷⁴ „Záhada: Proč vědkyně vakcín nechťejí být očkování? Chcete si píchnout pár prasečích virů? Rtuť se dále pumpuje do kojenců. Vakcína proti chřipce: Brutální experiment na lidech. Vědecký konsensus je lež.“, Protiproud (<http://www.protiproud.cz/zdravi/4034-zahada-proc-vyzkumnici-vakcin-nechteji-byt-ockovani-chcete-si-pichnout-par-prasecich-viru-rtut-se-dale-pumpuje-do-kojencu-vakcina-proti-chripce-brutalni-experiment-na-lidech-vedcky-konsensus-je-lez.htm>)

⁷⁵ „Jak daleko to necháme zajít?“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/zdenek-balek/jak-daleko-to-nechame-zajit.html>)

⁷⁶ „Vedra a sucho: Kdo za to může? Výpalek teroristům nám nevadí. Je nás moc? Všichni se vejdou do Texasu. Kdo komu dluží? Darmožrouti se nám smějí. Smrtící pokus se sluníčkem. Nashville na pouti!“, Protiproud (<http://protiproud.parlamentnilisty.cz/politika/3919-vedra-a-sucho-kdo-za-to-muze-vypalne-teroristum-nam-nevadi-je-nas-moc-vsichni-se-vejdu-do-texasu-kdo-komu-dluzi-darmozrouti-se-nam-smejji-smrtici-pokus-se-slunickem-nashle-na-pouti.htm>)

⁷⁷ „Kam směřuje transformace v 21. století?“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/dalsi-blogy/kam-smeruje-transformace-v-21-stoleti.html>)

⁷⁸ „Nový světový řád (NWO) a současnost“, Bez politické korektnosti (<http://www.bezpolitickekorektnosti.cz/?p=92572>)

⁷⁹ „Virus Zika je uměle vytvořená hrozba“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/?p=26249>)

⁸⁰ „Občané vyjmenovali výhody členství v EU“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/blogy/obcane-vyjmenovali-vyhody-clenstvi-v-eu.html>)

⁸¹ „Euroafrika: Globalizace nejen kultur, ale i hmyzu, rostlin a podnebí? Kdo ovládá a řídí migraci černochů a Arabů do Evropy? Kdo řídí na 6 prioritách celý systém globalizace? Už to víme! Komu vyhovuje architektura nenávisti a strachu? Kdo poštvá civilizace proti sobě? Nenávidíme důsledek namísto toho, abychom nenáviděli příčinu!“, Aeronet (<https://aeronet.cz/news/euroafrika-globalizace-nejen-kultur-ale-i-hmyzu-rostlin-a-podnebi-kdo-ovlada-a-ridi-migraci-cernochu-a-arabu-do-evropy-kdo-ridi-na-6-prioritach-cely-system-globalizace-uz-to-vime-komu-vyhovuje/>)

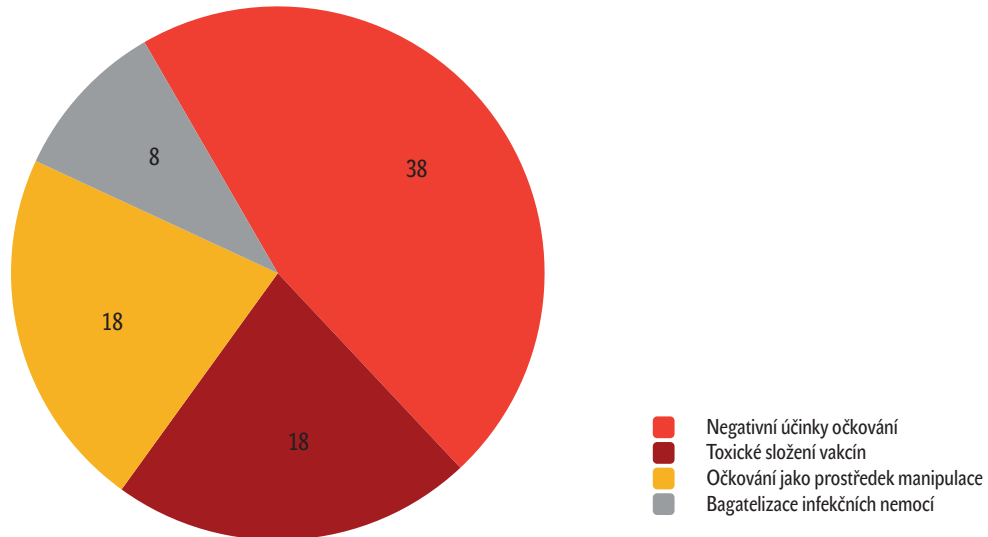
⁸² „Video: Temný příběh WHO. Světová zdravotnická organizace, spadající pod OSN, je napojena na tabákový a farmaceutický průmysl aneb Když nepřijde pandemie prasečí chřipky, tak ji vyhlásíme“, Časopis Šifra (<https://www.casopis-sifra.cz/video-temny-pribeh-who-svetova-zdravotnicka-organizace-spadajici-osn-napojena-tabakovy-farmaceuticky-prumysl-aneb-kdyz-neprijde-pandemie-praseci-chripky-vyhlasime/>)

Bagatelizace infekčních nemocí

Bagatelizování infekčních nemocí se objevilo v 8 textech. Tvzení o tom, že je lepší nemoc v dětství prodělat, nežli se nechat očkovat se neobjevovalo pouze samostatně, ale také v souvislosti s výše uvedenými negativními narativy.⁸³ Tyto výroky podporovaly myšlenku, že očkování je

neefektivní a nebezpečné a vytváří ve výsledku neimunní jedince. Naopak proděláním infekční nemoci je tou správnou cestou k tomu, jak získat skutečnou aktivní imunitu vůči dané chorobě.⁸⁴⁸⁵ Některé texty pak uváděly, že nemoci jako spalničky či zarděnky nejsou nebezpečné a, že tzv. kolektivní imunita neexistuje.⁸⁶⁸⁷

Graf 3: Četnost negativních narativů o očkování

NEJAKTIVNĚJŠÍ PLATFORMY

Obsah textů o vakcínách se navzdory společného zastřešujícího narativu – „očkování je nebezpečné a neefektivní“ poměrně významně lišil s ohledem na webovou stránku, kde byl publikován. V rámci této kapitoly jsou představeny jednotlivé weby, které publikovaly nejvíce negativních článků o očkování. Jak však ukazuje graf 2, i na těchto webech bylo publikováno texty, které se o očkování vyjadřovaly neutrálně.

Rozalio

Rozalio.cz je oficiální webovou stránkou spolku ROZALIO – Rodiče za lepší informovanost

a svobodnou volbu v očkování. Jak již z názvu vyplývá, tato webová stránka se odlišuje od ostatních zkoumaných platform právě proto, že očkování pro ni představuje hlavní oblast zájmu. Ve sledovaném období bylo na webu publikováno 70 textů o očkování, z nichž 19 bylo negativních.

Spolek prosazuje svobodnou volbu v očkování a usiluje o změnu českého očkovacího systému. Publikované negativní články nejčastěji poukazyvaly na zdraví škodlivé účinky očkování, často ve spojitosti s informováním o nebezpečnosti složení vakcín a způsobech, jakým se v České republice očkuje.

⁸³ „WHO ohledně očkování poskytuje zavádějící informace. Nejčastější příčinu úmrtí přehlíží“, AC24 (<https://ac24.cz/-/who-ohledne-ockovani-poskytuje-zavadejici-informace-nejcastejsi-pricinu-umrti-prehlizi>)

⁸⁴ „Erika Magdalena Peprná: Opatrná minivzpoua Ústavního soudu. Lži o očkování odhaleny“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/?p=27093>)

⁸⁵ „Spalničky nízká proočkovanosť není na vině“, Rozalio (<http://rozalio.cz/index.php/aktualne/v-rozaliu/1131-spalničky-nizka-proockovanost-neni-na-vine>)

⁸⁶ „Českem zní v jednom chóru: očkovat! očkovat! očkovat!“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/?p=27387>)

⁸⁷ „Del Bigtree rozbije mýtus o očkováním vyvolané kolektivní imunitě“, NWO (<http://www.nwo.org/2018/01/18/del-bigtree-rozbije-mytus-o-ockovanim-vyvolane-kolektivni-imuniti/>)

Prostřednictvím webových stránek spolek rovněž nabízí homeopatika na očistění od škodlivých účinků očkování,⁸⁸ propaguje dokumenty a přednášky, které poukazují na negativní aspekty očkování,⁸⁹ a poskytuje prostor pro příběhy rodičů, kteří mají špatné zkušenosti s očkováním.⁹⁰ Autorkou článků je nejčastěji předsedkyně spolku Martina Suchánková. Na stránkách se však objevují i příspěvky či odkazy na příspěvky od dalších českých spolků usilujících o zrušení povinného systému očkování – příspěvky spolku Po očkování (zpravidla jeho předsedy Václava Hrabáka),⁹¹ dále pak příspěvky Mariana Filla (předseda spolku Svoboda v očkování)⁹², lékařky Ludmily Elekové⁹³ či přírodovědkyně Anny Strunecké⁹⁴.

NWOO

Webové stránky Nwoo.cz slouží k prezentaci organizace New World Order Opposition – Organisation. Organizace prostřednictvím webu usiluje o aktivní odboj proti „nadvládě několika jedinců, kteří se snaží o nastolení Nového světového řádu – jmenovitě například NATO, OSN, CIA.“⁹⁵

Za sledované období tento web publikoval 14 článků zmiňujících očkování. Z toho 10 textů popisovalo vakcinaci negativně. Tyto články pak očkování spojovaly se všemi výše uvedenými narativy. Objevovala se tvrzení, že vakcíny jsou

nebezpečné,⁹⁶ obsahují hliník⁹⁷ a způsobují autismus.⁹⁸ Další text tvrdil, že kolektivní imunita je mýtus a informace o očkování představují pouhou očkovací propagandu europoslanců.⁹⁹ Téma očkování se objevilo i v souvislosti s mezinárodní situací ve zprávě, dle níž na Ukrajině byly zakázány určité druhy vakcín kvůli ruštině, což je interpretace, která odpovídá pruským postojům webu.¹⁰⁰

Sedm z deseti negativních článků o očkování obsahovalo přiložené video, které bylo v šesti případech převzato z Youtube kanálu spolku Svoboda v očkování (Svoboda v očkování CZ).¹⁰¹ Jedno video propagující myšlenky režiséra Del BigTree¹⁰² pocházelo z Youtube kanálu Mr.BugTom.¹⁰³ Články byly rovněž převzaty z webových stránek Kanal22.cz a Rusvesna.su.

Czech Free Press

Web Czech Free Press se profiluje jako zdroj „nezávislého zpravodajství na českém internetu“. Tematicky se na webu objevuje směs článků a komentářů pokrývajících různé otázky domácí a zahraniční politiky.¹⁰⁴ Jedna z rubrik se věnuje také zdravotnictví. Právě zde se objevovaly též články o očkování. Za sledované období se téma očkování objevilo v 15 textech, přičemž 10 z nich bylo negativních. Tyto články nejčastěji zmiňovaly údajně

⁸⁸ „Joalis info: Jak neprohrát boj s infekcemi?“, Rozalio (<http://rozalio.cz/index.php/o-ockovani/1121-joalis-info-jak-neprohrat-boj-s-infekcemi>)

⁸⁹ „Konference: Nežádoucí účinky vakcín a jejich alternativní léčba“, Rozalio (<http://rozalio.cz/index.php/zveme-vas-na/1122-konference-nezadouci-ucinky-vakcin-a-jejich-alternativni-lecba>)

⁹⁰ „Náš tvrdohlavý miláček se po MMR změnil“, Rozalio (<http://rozalio.cz/index.php/vase-pribehy-a-uvahy/pribehy/1091-nas-tvrdohlavy-milacek-se-po-mmr-zmenil>)

⁹¹ „Konference: Nežádoucí účinky vakcín a jejich alternativní léčba – 23. května 2018 v Praze na Novotného lávce“, Rozalio (<http://www.rozalio.cz/pro-rodice/alternativni-metody/1147-konference-nezadouci-ucinky-vakcin-a-jejich-alternativni-lecba-23-kvetna-2018-v-praze-na-novotneho-lavce>)

⁹² „Očkování: TČM a homeopatie – porovnání“, Rozalio (<http://rozalio.cz/pro-rodice/alternativni-metody/1167-ockovani-tcm-a-homeopatie-porovnaní>)

⁹³ „Přednáška MUDr. Ludmily Elekové: Očkování, poruchy vývoje a imunity u dětí“, Rozalio (http://rozalio.cz/index.php?option=com_content&view=article&id=1149:prednaska-mudr-ludmily-elekov-e-ockovani-poruchy-vyvoje-a-imunity-u-deti&catid=190&Itemid=293)

⁹⁴ „Varovné signály očkování za narozeninovou cenu“, Rozalio (<http://rozalio.cz/aktualne/v-rozaliu/1204-varovne-signaly-ockovani-za-narozeninovou-cenu>)

⁹⁵ „O nás“, NWOO (<http://www.nwoo.org/o-nas/>)

⁹⁶ „54% dětí v USA je poškozeno očkováním“, NWOO (<http://www.nwoo.org/2018/03/01/54-deti-v-usa-je-poskozeno-ockovanim/>)

⁹⁷ „Injecting Aluminum – Vpichování hliníku“, NWOO (<http://www.nwoo.org/2018/01/21/injecting-aluminum-vpichovani-hliniku/>)

⁹⁸ „Způsobují vakcíny autismus? (Do vaccines cause autism?)“, NWOO (<http://www.nwoo.org/2018/01/27/zpusobuji-vakciny-autismus-do-vaccines-cause-autism/>)

⁹⁹ „Nehorázně lži europoslanců při jednání Evropského parlamentu o očkování – 25. 1. 2018“, NWOO (<http://www.nwoo.org/2018/03/01/nehorazne-lzi-europoslancu-pri-jednani-evropskeho-parlamentu-o-ockovani-25-1-2018/>)

¹⁰⁰ „Přehled zpráv – Rusvesna 31. 8. 2018“, NWOO (<http://www.nwoo.org/2018/09/01/prehled-zprav-rusvesna-31-8-2018/>)

¹⁰¹ „Svoboda v očkování CZ“, Youtube (<https://www.youtube.com/channel/UCiKrsb1M6wwwKlBmH9Z6FFLQ>)

¹⁰² Režisér Del BigTree je znám např. svým dokumentem Vaxxed - poukazující na nebezpečí očkování.

¹⁰³ Mr.BugTom, Youtube (https://www.youtube.com/channel/UCoNbxq1A1ykFlmRB8E_b9KQ?feature=embeds_subscribe_title)

¹⁰⁴ Jako šéfredaktor je na stránkách uveden Miroslav Suja. Doména je registrována na Ondřeje Štovička.

negativní vedlejší důsledky očkování – autismus,¹⁰⁵ poškození mozku, psychiky a přirozené imunity¹⁰⁶ či neplodnost¹⁰⁷. Vakcinace byla také prezentována jako prostředek k manipulaci lidmi, a to zejména jako nástroj pro sterilizaci v zemích třetího světa.¹⁰⁸

Autory čtyř originálních textů byly Václav Hrabák, Jaroslav Tichý, Dan Niel a Zdeněk Bálek. S výjimkou Václava Hrabáka, který se zabýval výlučně otázkami o očkování,¹⁰⁹ se autoři věnovali obecnější kritické reflexi současného stavu společnosti a očkování bylo pouze vedlejším tématem.¹¹⁰ Zbýlých šest článků bylo převzatých z platforem zabývajících se primárně zdravotnickou tematikou (Uspesna-lecba.cz, Badatel.net, Veksvetla.cz, Poockovani.cz) a z oficiální stránky Byzantského katolického patriarchátu (Vkpatriarhat.org).

Česko Aktuálně

Webový portál Česko Aktuálně sám sebe označuje jako alternativní, nestranné zpravodajství bez cenzury.¹¹¹ Tematicky pokrývá jak zprávy domácí, tak zahraniční. Obsahuje také rubriky nazvané „K zamyšlení“, „Kontroverzní“ nebo „Uprchlíká krize“. Téma očkování se na této platformě objevilo v celkem 11 textech, z nichž 7 informovalo o vakcinaci negativně.

Oproti ostatním webům se články publikované na webové stránce Česko Aktuálně zaměřovaly zejména na bagatelizaci infekčních nemocí – především chřipky a spalniček.¹¹² V souvislosti

s tímto tématem poukazovaly na neúčinnost a negativní důsledky vakcín.¹¹³¹¹⁴ Ostatní negativní články prezentovaly očkování jako prostředek k ovládnutí společnosti nadnárodními korporacemi či USA.¹¹⁵¹¹⁶

U čtyř článků byl jako autor uveden Stanislav Makovický. Články však byly často přebírány z ostatních webů známých šířením konspiračních teorií (například Orgo-net.blogspot.com; Zvedavec.org nebo Procproto.cz).

Protiproud

Webové stránky Protiproud.cz jsou registrovány společností Protiproud, s. r. o. Šéfredaktorem a současně jediným společníkem firmy je Petr Hájek.¹¹⁷ Webové stránky jsou v provozu od roku 2013 a publikují články věnující se široké škále témat – politice, zdraví nebo spirituálním otázkám. Publikované texty velmi často kritizují Evropskou unii.

Téma očkování bylo zmíněno v 6 textech, přičemž 5 z nich vakcinaci prezentovalo negativně. I na této platformě byla zmiňována výslovně neefektivnost vakcín vůči chřipce a samotné očkování bylo popisováno jako brutální experiment na lidech.¹¹⁸ Články se též věnovaly složení vakcín – v jednom z nich se objevilo tvrzení, že vakcíny obsahují geneticky modifikované buňky z lidských potracených plodů.¹¹⁹

Autorem dvou negativních článků o očkování byl samotný šéfredaktor Petr Hájek. Jedním článkem přispěla Erika Hájková. Zdroji ostatních článků

¹⁰⁵ „Přednáška Dr. Klinghardta a Dr. Muttera o jedech v nás, aneb nejsme nemocní, jsme tráveni...“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/zdravi/prednaska-dr-klinghardta-a-dr-muttera-o-jedech-v-nas-aneb-nejsme-nemocni.html>)

¹⁰⁶ „Jak daleko to necháme zajít?!“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/zdenek-balek/jak-daleko-to-nechame-zajit.html>)

¹⁰⁷ „Vánoční výzva křesťanům a lidem dobré vůle, nejen v ČR“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/vase-free-zona/vanocni-vyzva-krestanum-a-lidem-dobre-vule-nejen-v-cr.html>)

¹⁰⁸ „Masovou sterilizaci v Keni zamaskovali za „tetanové vakcíny“!“, Czech Free Press (<http://czechfreepress.cz/zdravi/masovu-sterilizaci-v-keni-zamaskovali-za-tetanove-vakciny.html>)

¹⁰⁹ „Očkovací sílenství na vzestupu – zpráva o stavu očkování v ČR“, Czech Free Press (<http://czechfreepress.cz/zdravi/ockovaci-silenstvi-na-vzestupu-zprava-o-stavu-ockovani-v-cr.html>)

¹¹⁰ „Kam směřuje transformace v 21. století?“, Czech Free Press (<http://www.czechfreepress.cz/dalsi-blogy/kam-smeruje-transformace-v-21-stoleti.html>)

¹¹¹ „ČeskoAktuálně.cz“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/>)

¹¹² „Očkování proti chřipce snižuje přirozenou imunitu“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/?p=24279>)

¹¹³ „Českem zní v jednom chóru: očkovat! očkovat! očkovat!“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/?p=27387>)

¹¹⁴ „Erika Magdalena Peprná: Opatrná minivzpoua Ústavního soudu. Lži o očkování odhaleny“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/?p=27093>)

¹¹⁵ „Virus Zika je uměle vytvořená hrozba“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/?p=26249>)

¹¹⁶ „Jak páni světa zbavují Zemi přebytečných obyvatel“, Česko aktuálně (<https://ceskoaktualne.cz/?p=27282>)

¹¹⁷ „Úplný výpis z obchodního rejstříku Protiproud, s. r. o.“, Justice.cz (<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=306928&typ=UPLNY>)

¹¹⁸ „Je to tu zase, jako každý podzim: Všichni se máme dát očkovat proti chřipce. Milióny dolarů do reklamy na ruskou ruletu. Výzkumy, o nichž se mlčí. Zničující vakcína. Jsou jiné cesty k ochraně. Zdraví patří nám!“, Protiproud (<http://protiproud.parlamentnilisty.cz/zdravi/4089-je-to-tu-zase-jako-kazdy-podzim-vsichni-se-mame-dat-ockovat-proti-chripce-miliony-dolaru-do-reklamy-na-ruskou-ruletu-vyzkumy-o-nichz-se-mlci-znicujici-vakcina-jsou-jine-cesty-k-ochrane-zdravi-patri-nam.htm>)

¹¹⁹ „Záhada: Proč výzkumníci vakcín nechťejí být očkováni? Chcete si píchnout pár prasečích virů? Rtut se dále pumpuje do kojenčů. Vakcína proti chřipce: Brutální experiment na lidech. Vědecký konsensus je lež“, Protiproud (<http://protiproud.parlamentnilisty.cz/zdravi/4034-zahada-proc-vyzkumnici-vakcin-nechteji-byt-ockovani-chteze-si-pichnout-par-prasecich-viru-rtut-se-dale-pumpuje-do-kojencu-vakcina-proti-chripce-brutalni-experiment-na-lidech-vedecky-konsensus-je-lez.htm>)

byly zahraniční weby, a to Naturalnews.com – kde autorem zdrojového materiálu byl jednak samotný zakladatel portálu Mike Adams¹²⁰ a rovněž Tracey Watson. Dalším zdrojem byl osobní blog amerického novináře Jona Rappoport, který je znám svou kritikou očkování.¹²¹

AC24

Web AC24.cz je v rámci českého informačního prostoru dobře znám častým publikováním dezinformací a manipulativních zpráv zejména z oblasti zahraniční politiky. Webová stránka je spravována společností AC24, s. r. o., jejíž jediným společníkem je Kateřina Schleifer.¹²² Šéfredaktorem a vlastníkem domény je však oficiálně Ondřej Geršl.¹²³

Téma očkování bylo za sledované období předmětem 7 zpráv, přičemž 5 z nich mělo negativní vyznění. Po obsahové stránce články nejčastěji ukazovaly na toxické složení vakcín¹²⁴ a ve spojitosti s tím na negativní důsledky jako je autismus či obrna.¹²⁵ Jeden článek zpochybňoval aktuální zprávu Světové zdravotnické organizace tvrdící, že odpor vůči očkování patří k hlavním hrozbám současnosti.¹²⁶ Všechny články o očkování byly převzaty z jiných zdrojů. Nejčastěji se jednalo o webové stránky Tadesco.cz.

¹²⁰ „Mike Adams“, Protiproud (<http://www.protiproud.cz/autor/mike-adams.htm>)

¹²¹ Oficiální blog je dostupný zde: <https://jonrappoport.wordpress.com/>; kromě něho spravuje také například stránky <http://nomorefakenews.com/>

¹²² „Úplný výpis z obchodního rejstříku AC24, s. r. o.“, Justice.cz (<https://or.justice.cz/ias/ui/rejstrik-firma.vysledky?subjektId=866192&typ=UPLNY>)

¹²³ „Vyhledávání v registru (WHOIS) ac24.cz“, CZ.NIC (<https://www.nic.cz/whois/domain/ac24.cz/>); „Ondřej Geršl přiznává: Naše stránka není nejdůvěryhodnější aneb příběh webu AC24“, Manipulátoři (<https://manipulatori.cz/ondrej-gresl-priznava-nase-stranka-neni-nejduveryhodnejsi-aneb-pribeh-webu-ac24/>)

¹²⁴ „Italská policie zasahuje proti vědcům, kteří objevili nové nebezpečí vakcín“, AC24 (<https://ac24.cz/-/italska-policie-zasahuje-proti-vedcum-kteri-objevili-nove-nebezpeci-vakcin>)

¹²⁵ „Bill Gates a světová elita nenechá očkovat své vlastní děti. Mají k tomu dobrý důvod“, AC24 (<https://ac24.cz/-/bill-gates-a-svetova-elita-nenecha-ockovat-sve-vlastni-deti-maji-k-tomu-dobry-duvod>)

¹²⁶ „WHO ohledně očkování poskytuje zavádějící informace. Nejčastější příčinu úmrtí přehlídí.“, AC24 (<https://ac24.cz/-/who-ohledne-ockovani-poskytuje-zavadejici-informace-nejcastejsi-pricinu-umrti-prehlizi>)

ZÁVĚR

Ačkoliv se spojitost mezi nedůvěrou k očkování a existencí misinformací o tomto tématu stala předmětem každodenních diskuzí, analýza neprokázala, že by problematika vakcinace byla v českém prostředí častým tématem zavádějících či manipulativních zpráv. Za více než rok bylo totiž na 40 sledovaných webových stránkách publikováno pouze 76 negativních textů o očkování.

Narativy obsažené v těchto textech nejčastěji poukazovaly na negativní důsledky očkování (36 článků). Vakcinacím byl připisován zejména vznik autismu, ale také například neplodnost či trvalé poškození imunity. Další negativní narativ se zaměřoval na toxické složení vakcín (údajně obsahující například rtuť, hliník nebo prasečí mozky atd.) a přirovnával vakcinaci k chemickému koktejlu plného jedů. Na nebezpečí a neefektivitu vakcín bylo poukazováno i ve zprávách bagatelizujících infekční nemoci (zejména spalničky a chřipku), proti kterým se běžně očkuje. Téma očkování pak bylo taktéž předmětem řady konspiračních teorií, které souhrnně prezentovaly vakcinaci jako prostředek sloužící různým skupinám (Židům, USA, nadnárodním korporacím atd.) k manipulaci a ovládnutí lidí.

Negativní články o očkování byly nejčastěji publikovány na webové stránce spolku Rozalio, který je v českém prostředí jedním z nejviditelnějších aktivistů prosazujících systém nepovinného očkování a rovněž dlouhodobě usiloval o legislativu, která by zajistila úhradu újmy poškozeného očkováním státem. Mezi další weby, které publikovaly negativní texty o očkování patří NWO, Czech Free Press, Česko Aktuálně, Protiproud a AC24.

Z analýzy vyplývá vzájemné propojení mezi jednotlivými sledovanými weby, které často přebíraly texty kritické vůči očkování jak z českých, tak i ze zahraničních webů či od spolků bojujících za svobodu v očkování nebo proti očkování jako takovému. Kromě zkoumaného webu spolku Rozalio do této skupiny patří i spolek „Po očkování“ a jeho předseda Václav Hrabák či hnutí „Svoboda v očkování“, vedené Mariánem Fillem. Ze zahraničí se v rámci českého informačního prostoru nejčastěji objevují názory novináře Jona Rappoport a režiséra Del BigTree.

Navzdory nízkému výskytu misinformací/dezinformací o očkování na sledovaných webech, nelze problematiku mylných zpráv o očkování podceňovat. Při hodnocení potenciálního dopadu mýtů spojených s vakcinací je nutné vzít v potaz i řadu dalších platforem, a to zejména sociální sítě, řetězové maily, veřejná i uzavřená fóra a diskuzní skupiny, ve kterých

se mýty o očkování mohou snadno šířit a vzájemně posilovat. Vyváření těchto echo chambers posléze může vést k další amplifikaci antivakcinačních narativů.

Hlavním problémem zůstávají nepodložená tvrzení, které vakcíny mnohdy démonizují a nezasazují uvedené argumenty do patřičného kontextu. Texty kritizující očkování jsou často postavené na emocionálních výpovědích jedinců, neopírají se o statistická data, ale naopak generalizují na základě individuálních příběhů s negativními následky, které nemusí mít nutně kauzální souvislost. Negativní zprávy o očkování též často obsahují polopravdy – zejména co se týče složení vakcín.

Tyto závěry poukazují na nutnost vést intenzivnější dialog mezi veřejností a zodpovědnými státními orgány a odborníky. Větší důraz by měl být kladen na snadnou dostupnost validních a spolehlivých informací o očkování pocházejících právě od lékařských autorit. Důležitou roli v tomto ohledu hraje schopnost tyto informace propagovat na internetu. Otázka vakcinace je komplexní a složitá. I proto může veřejnost inklinovat k tomu, že zjednodušující vysvětlení, která antivakcinační hnutí a weby šířící konspirace poskytují, poměrně snadno přijme. Z toho důvodu by měl být stát v této oblasti aktivní a snažit se pomocí srozumitelné a efektivní komunikace včas informovat veřejnost a předcházet tak rizikům spojeným s neochotou k očkování a s ním souvisejícím výskytem nemocí, které jsme donedávna považovali za téměř vymýcené.

PŘÍLOHA

Seznam webů se sporným obsahem zkoumaných v analýze

Název webu	Hodnocení dle Konspiratori.sk (10 = nejvíce sporného obsahu) ¹²⁷	Počet sledujících na Facebooku	Čtenost stránky za leden 2019 ¹²⁸
AC24	9.1	85 422	1 340 000
Aeronet	9.7	929	1 030 000
Bez politické korektnosti	9.4	-	50 110
Časopis šifra	8.8	11 618	165 170
Česko aktuálně	8.9	27 197	259 850
Sputnik CZ	8.4	37 242	-
Czech Free Press	9.6	11 201	231 420
E-republika	8.4	407	-
Eu portal	8.9	-	181 160
Eurabia	8.9	-	-
Eurasia24.cz	9.2	-	-
Eurozprávy	-	59 404	6 280 000
Eu Server	8.9	-	-
Evropský rozhled	-	527	-
Expres.cz	-	21 976	4 350 000
Free Globe	9.4	-	60 970
Globe24.cz	-	4 878	2 230 000
Haló noviny	6.3	837	67 380
Instory.cz	-	13 315	2 680 000
Isstras.eu	9.1	-	-
Krajské listy	-	1 692	3 470 000
Lajkit.cz	8.3	4 556	-
Megazine.cz	9	12 219	-
Nová republika	-	-	692 650
Nwoo.org	9.7	-	291 940
OrgoNet	9.7	-	-
Outsidermedia.cz	7.8	77	59 000
Parlamentní listy	-	46 386	8 190 000
Proč proto	8.8	9 081	-
PROTIPROUD	9.5	19 988	587 920
První zprávy	7.1	3 191	594 820
Rozalio	-	7 215	-
Rukojmí.cz	9.3	1 560	240 410
Skrytá pravda	8.6	1 026	154 700
Stalo se	9.5	-	-
Svět kolem nás	8.8	17 927	-
Svobodné noviny	9.3	17 777	186 700
Vaše věc	-	2 942	-
Vlastenecké noviny	9.3	-	103 100
Zvědavce	9.8	-	464 020

¹²⁷ Konspiratori.sk (<https://www.konspiratori.sk/zoznam-stranok.php>)

¹²⁸ Mapa médií (<http://mapamedii.cz/mapa/navstevnosti/index.php>)

Prague Security Studies Institute
Pohořelec 6, 118 00 Prague 1
Czech Republic
Tel./fax: +420 233 355 735
pssi@pssi.cz
www.pssi.cz